

Utbildningsinspektion i Ekenässjöns skola och Björkö skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Vetlanda kommun och besökt Ekenässjöns skola och Björkö skola den 9–11 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Ekenässjöns skola och Björkö skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Ekenässjöns skola och Björkö skola intervjuades rektorn, elevhälsoteamet, representanter för personalen och eleverna samt föräldrar med barn i olika årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av Ekenässjöns skola och Björkö skola

Ekenässjöns skola	Antal elever
Förskoleklass	26
Grundskola	151

Källa: Kommunens uppgifter

Ekenässjöns skola ligger ca 10 km norr om Vetlanda. Skolan har en stor och trevlig skolgård som ger möjlighet till många olika aktiviteter. Det finns en s.k. motorikbana på en del av skolgården. I anslutning till skolan finns en skog som flitigt används i undervisningen. I skolbyggnadens hjärta ligger Ekenässjöns bibliotek som skolan använder mycket i sin dagliga verksamhet. På Ekenässjöns skola finns s.k. förberedelseklasser för asylsökande barn och ungdomar.

Björkö skola	Antal elever
Förskoleklass	6
Grundskola	51

Källa: Kommunens uppgifter

Björkö skola och fritidshem ligger i Björköby några kilometer från Ekenässjöns skola. Även Björkö skola har närhet skog och natur. Björkö skola arbetar mycket med livsstil, hälsa och rörelse.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Ekenässjöns skola och Björkö skola är av god kvalitet. Elevernas kunskapsresultat är goda på Ekenässjöns skola och något lägre på Björkö skola. Här har åtgärder redan satts in. Elevernas kunskapsresultat diskuteras, men mest utifrån de nationella ämnesproven i årskurs 5. Skolan saknar ett fungerande system för analys av resultaten i samtliga ämnen.

Inspektionen visar att skolan ännu inte har lyckats hitta strategier för att möta elevernas rätt till inflytande vad gäller undervisningens innehåll och elevernas kunskaper om målen behöver bli bättre.

Elevhälsans har goda rutiner kring elever i behov av särskilt stöd och inspektionen visar att alla elever som behöver stöd, får det. Dock erbjuds inte studiehandledning så som grundskoleförordningen föreskriver.

Eleverna trivs och känner sig trygga och de föräldrar inspektörerna träffade är nöjda med sina barns skolgång.

Rektorn har stort förtroende hos både föräldrar, elever och personal och är väl förtrogen med verksamheten. Det finns ett intresse hos personalen att utveckla skolorna mot de nationella målen, men i detta arbete behövs både ledning och kunskap. Rektor har stor tillit till sin personal och involverar arbetslagsledarna i skolutvecklingen, men drivkraften i skolutvecklingen går ibland förlorad och inspektörer-

na bedömer att rektorn i högre utsträckning bör verka som pedagogisk ledare och prioritera utvecklingen av verksamheten mot de nationella målen.

Avslutningsvis bedömer inspektörerna att Ekenässjöns skola och Björkö skola behöver utveckla sitt kvalitetsarbete. Skolorna bör systematisera kvalitetsarbetet i syfte att identifiera förutsättningar, bedöma resultat och måluppfyllelse samt vidta lämpliga åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Analyser av de samlade resultaten bör ligga till grund för förbättringar av verksamheten både avseende undervisning och värdegrundsarbete.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet).
- Elever i behov av studiehandledning på modersmålet får inte detta behov tillgodosett (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna bör ge eleverna bättre information och förklaringar om kursplanemålen och utveckla ett ökat inflytande över undervisningens innehåll.
- Rektorn bör i högre utsträckning verka som pedagogisk ledare och prioritera att utveckla verksamheten mot de nationella målen.
- Skolorna bör utveckla det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att identifiera förutsättningar, bedöma resultat och måluppfyllelse samt vidta lämpliga åtgärder för att öka måluppfyllelsen.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

4 (10)

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

En majoritet av eleverna i årskurs 5 når målen i svenska, engelska och matematik på Ekenässjöns skola. På Björkö skola är resultaten för tillfället lägre, men skolans analys visar att resultaten förbättras genom de åtgärder som satts in.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla årskurser.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Inspektörerna bedömer att man på båda skolorna ännu inte hittat redskap för att på ett allsidigt sätt följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. På båda skolorna används huvudsakligen de nationella proven i årskurs 5 som underlag för uppföljning av elevernas kunskapsutveckling.

Uppföljning av alla ämnen

Lärarna ska enligt läroplan och kursplaner följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i grundskolan. På båda skolorna finns det en osäkerhet vad gäller måluppfyllelsen i andra ämnen än de där nationella ämnesprov finns som mätinstru-

ment. Kvalitetsredovisningen anger att en stor majoritet av eleverna når sina egna mål, men detta är mål som är formulerade i den individuella utvecklingsplanen och inte läroplanens och kursplanernas mål. Rektorsområdet gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

1.3 Bedömning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,

Bedömning av området Bedömning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	x		

Motivering: Det är inspektörernas bedömning att lärarna på Ekenässjöns skola och Björkö skola utvärderar elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i främst svenska, engelska och matematik och att de använder de nationella ämnesproven som grund.

Utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling

I avsnittet Uppföljning av kunskapsresultaten nämns att skolorna är osäkra vad gäller måluppfyllelsen i andra ämnen än de där nationella prov ger vägledning. avsaknaden av system för uppföljning och utvärdering skapar denna osäkerhet.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,

6 (10)

- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Inspektörerna bedömer att undervisningen vid Ekenässjöns skola och Björkö skola är saklig och allsidig samt att den genomförs i riktning mot läroplanens mål att sträva mot. Samverkansformer mellan förskoleklassen och grundskolan fungerar och eleverna får möjligheter att arbeta på olika sätt med olika kunskapsformer.

Inflytande och ansvarstagande

Om eleverna ska kunna påverka sin utbildning måste de vara informerade om kursplanemålen och få dessa förklarade för sig. Iakttagelser och intervjuer visar att eleverna har svaga kunskaper om målen. På båda skolorna kan eleverna påverka arbetssätt och arbetsformer i viss utsträckning, men något egentligt inflytande över utbildningens innehåll kan intervjuade elever inte beskriva. Vid samtal med lärarna uppger man att elevinflytande är ett utvecklingsområde på båda skolorna. Skolorna bör därför ge eleverna bättre information och förklaringar om kursplanemålen och utveckla ett ökat inflytande över undervisningens innehåll.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering:

Skolan har väl fungerande rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram, ofta av god kvalitet, upprättas. Elever i behov av stöd får detta i rimlig omfattning.

Elever i behov av stöd

En elev ska, enligt grundskoleförordningen, få studiehandledning på sitt modersmål om den behöver det. På Ekenässjöns skola anges att det finns en grupp elever som ganska nyligen anlänt till Sverige och har behov stöd i form av studiehandledning på modersmålet, men att dessa elever inte erbjuds detta. Detta strider mot förordningen.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
			X

Motivering:

Inspektörernas intryck är att förhållningssättet mellan elever och mellan personal och elever vid både Ekenässjöns skola och Björkö skola är gott. En majoritet av

8 (10)

eleverna uppger både i intervjuer och enkäter att de trivs och är trygga. Ordningsregler finns och de har tagits fram i samverkan med elever och föräldrar. Likabehandlingsplanerna är kompletterad med en kartläggning av den aktuella situationen i verksamheten och har en åtgärdsbeskrivning för innevarande verksamhetsår. Föräldrar och elever har varit delaktiga i arbetet. Skolorna bedriver ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Av intervjuer framkommer, att rektorn är väl förtrogen med verksamheten, har kännedom om de bestämmelser som styr skolans arbete och att intervjuade grupper har stort förtroende för rektorn.

Rektor som pedagogisk ledare

Ett av rektorns uppdrag är att vara pedagogisk ledare och ta ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen. Skolområdet har en skolutvecklingsgrupp bestående av arbetslagsledarna som rektor involverar i arbetet med att driva skolutveckling. Detta uppfattas förvisso positivt, men ibland saknas drivkraften och arbetet stannar av och rektorns kraft att staka ut kursen blir då än viktigare. Rektorn bör därför i högre utsträckning verka som pedagogisk ledare och prioritera att utveckla verksamheten mot de nationella målen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: En stor majoritet av skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen. Rektorn har stor erfarenhet av att leda skola och har genomgått den statliga rektorsutbildningen samt andra ledarskapskurser.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		x	

Motivering: Skolorna ingår i försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan. Inspektörerna bedömer att skolorna ger undervisning i föreskrivet antal timmar under elevernas skoltid.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering: Skolans övergripande utvärderingsarbete sker med viss regelbundenhet under terminstid samt vid några dagar i slutet av läsåret. En del tid ägnas åt de av huvudmannen begärda utvärderingarna.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen krävs att undervisningsmålen ständigt prövas, att resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste, också enligt läroplanen, ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever. Personalen anser inte att man riktigt har grepp om systematiken i kvalitetsarbetet. De kvalitetsredovisningar som skrivs får inte den status ett så viktigt kvalitetsinstrument bör ha, även om de uppfyller förordningens krav. Inspektörerna ser ett behov av att skolorna utvecklar det systematiska kvalitetsarbetet i syfte att identifiera förutsättningar, bedöma resultat och måluppfyllelse samt vidta lämpliga åtgärder för att öka måluppfyllelsen. Skolornas analyser av de samlade resultaten bör ligga till grund för förbättringar av verksamheten.

2008-02-07

Tommy Månsson

Birgitta Nilsson